

Dosarul nr. 1ra-485/22

1-20067782-01-1ra-28032022

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

27 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Toma Nadejda,

Judecători – Guzun Ion, Catan Liliana, Diaconu Iurie, Boico Victor,

juducând, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursul ordinar declarat de către procurorul-șef al Procuraturii de Circumscripție Bălți, Ioniță Tatiana, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 ianuarie 2022, în cauza penală în privința lui,

Bucatari Stanislav XXXXX, născut la XXXXX.

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 22.06.2020 – 24.11.2021;

Instanța de apel: 15.12.2021 – 26.01.2022;

Instanța de recurs: 28.03.2022 – 27.06.2022.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătorei Drochia, sediul Central din 24 noiembrie 2021, Bucatari Stanislav a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal, și ținând cont de prevederile art. 364¹ Cod de procedură penală i-a fost stabilită pedeapsa sub formă de 4 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Acțiunea civilă înaintată de reprezentantul părții vătămate OCN "Sebo Credit" SRL, Tetelea Silvia, a fost admisă, dispunându-se încasarea de la Bucatari Stanislav în beneficiul părții vătămate OCN "Sebo Credit" SRL, cu sediul în mun. Chișinău, str. Mitropolit Varlaam, 63/26, XXXXX, suma de 8 360 lei cu titlu de prejudiciu material.

2. Pentru a se pronunța cu sentința în cauză, instanța de fond a constatat că, Bucatari Stanislav la 30 aprilie 2018, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin escrocherie, activând în calitate de șofer la Gurău Ion, abuzând de faptul, că ultimul a lăsat buletinul său de identitate în mașină, s-a prezentat la OCN "Sebo Credit" cu sediul în orașul Drochia, strada Gudanov nr.11, a dus în eroare lucrătorii sucursalei cu privire la identitatea sa, prezentându-se ca Gurău Ion, confirmând cu buletinul identitatea sa, sub pretextul beneficierii unui credit, a încheiat un contract de credit pe numele lui Gurău Ion, în temeiul căruia a primit de

la sucursala OCN "Sebo Credit" bani în sumă de 4 200 lei, însă nu a rambursat la timp creditul, prin ce a cauzat părții vătămate un prejudiciu material considerabil în mărime de 8360 lei.

Astfel, prima instanța a calificat acțiunile comise de către inculpat drept escrocherie conform următoarelor semne calificative: *dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile*, infracțiune prevăzută de art. 190 alin. (1) Cod penal.

3. Nefiind de acord cu soluția adoptată de către prima instanță avocatul Tudorica Andrei în numele inculpatului Bucatari Stanislav a declarat apel prin care a solicitat casarea parțială a respectivei sentințe, în latura pedepsei, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care față de inculpatul Bucatari Stanislav să fie aplicată pedeapsa sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității.

În argumentarea cerințelor formulate, apărătorul a invocat, că pedeapsa aplicată inculpatului Bucatari Stanislav este una prea aspră, în raport cu faptul că acesta a recunoscut vina de comiterea infracțiunii imputate, se căiește sincer de cele comise, cauza fiind examinată în procedura simplificată prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală.

De asemenea, avocatul Tudorica Andrei a menționat că inculpatul nu a recuperat prejudiciul material în legătură cu starea materială dificilă în familia sa, însă este de acord de a recupera acest prejudiciu.

La fel, apărare a subliniat că la stabilirea pedepsei prima instanță nu a luat în calcul faptul că inculpatul Bucătari Stanislav are și o stare familiară dificilă, soția Bucătari Natalia nu este plasată în câmpul muncii și mai are la întreținere și pe mama sa de o vârstă înaintată Bucătari Ecaterina, iar fiind privat de libertate inculpatul nu va putea întreține familia.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 ianuarie 2022, a fost admis din alte motive apelul declarat de către avocatul Tudorica Andrei în numele inculpatului Bucatari Stanislav, casată parțial sentința în latura pedepsei și pronunțată o nouă hotărâre în ceastă parte, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează.

În baza art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, 107 alin. (1) Cod penal, Bucatari Stanislav XXXXX se liberează de răspundere penală și procesul penal în privința acestuia pe art. 190 alin. (1) Cod penal încetează, în temeiul art. 2 al Legii nr.243 din

24.12.2021 (în vigoare 31.12.2021) privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Bucatari Stanislav XXXXX se eliberează de sub arest imediat, dacă în privința lui nu este aplicată măsura preventivă sub formă de arest sau dacă nu execută pedeapsa penală privativă de libertate în baza altor hotărâri judecătorești.

În rest, au fost menținute dispozițiile sentinței pronunțate de către prima instanță.

4.1. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a conchis că instanța de fond în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei, a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității, și din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului Bucatari Stanislav în comiterea escrocheriei, acțiunile acestuia fiind calificate conform art. 190 alin. (1) Cod penal, inculpatul acceptând încadrarea juridică a acțiunilor sale și recunoscând vina în comiterea infracțiunii imputate, atât în prima instanță cât și în instanța de apel, solicitând aplicarea în privința sa a actului de amnistie.

Având în vedere solicitările părții apărării, instanța de apel a stabilit intervenirea la caz a circumstanțelor care condiționează liberarea de răspundere penală a lui Bucatari Stanislav și încetarea procesului penal, în acest sens menționând următoarele.

Potrivit art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, sentința de încetare a procesului penal se adoptă dacă: există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

Potrivit art. 107 alin. (1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

Astfel, la 24 decembrie 2021 a fost adoptată Legea nr.243 din (în vigoare 31 decembrie 2021) privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, care potrivit art.1 alin.(1), se aplică condiționat și exclusiv persoanelor bănuite, învinuite și inculpate, (...), dacă persoanele respective cad sub incidența prevederilor art.2-5, 7, 8.

În acest sens, instanța de apel a notat că potrivit art. 2 alin. (2) al Legii sus menționate, procesele penale în privința infracțiunilor săvârșite până la adoptarea prezentei legi, pentru care Codul penal nr.985/2002 prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, încetează la faza de urmărire penală sau la cea de judecare a cauzei, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.

Reieșind din actele cauzei, inculpatul Bucatari Stanislav a comis infracțiunea prevăzută de art. 190 alin. (1) Cod penal la 30 aprilie 2018, adică până la adoptarea Legii sus menționate, iar pedeapsa sub formă de închisoare prevăzută de sancțiunea articolului incriminat constituie de până la 3 ani, astfel infracțiunea calificându-se ca mai puțin gravă. În aceste circumstanțe, instanța de apel a conchis că lipsesc impedimente pentru aplicarea față de inculpat a actului de amnistie, lipsind excepțiile reglementate de legislator la art. 6 al legii menționate.

Astfel, instanța de apel a constatat că apelul declarat pe caz de către avocatul Tudorica Andrei în numele inculpatului Bucatari Stanislav, urmează a fi admis din alte motive, cu casarea sentinței în latura pedepsei și pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri de liberare a ultimului de răspundere penală și încetare a procesului penal, în legătură cu intervenirea Legii privind amnistia.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procuror care în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală solicită casarea deciziei cu remiterea cauzei spre rejudecare de către aceeași instanță de apel în alt complet de judecată.

În susținerea celor solicitate, recurentul invocă că în conținutul prevederilor art. 391 Cod procedură penală temeiul de încetare - intervenirea amnistiei - nu se regăsește, iar existența circumstanțelor care exclud urmărirea penală la fel nu include amnistia ca temei de încetare, prin urmare unica instanța de apel urma să aplice prevederile prevăzute de art. 389 alin. (4) Cod de procedură, și să pronunțe o sentință de condamnare cu stabilirea pedepsei și liberarea de la executarea ei în cazul amnistiei conform art.107 Cod penal.

6. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul instanța este în drept să admită recursul, cu casarea hotărârii atacate și să dispună rejudecarea cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată, dacă constată că eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de către recurent. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal lărgit reține că este pertinent în speța dată temeiul pentru recurs prevăzut de art. 427 alin.

(1) pct. 6) Cod de procedură penală, și anume, *că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și-a găsit confirmarea în cauza dată*, invocând în acest context următoarele.

Potrivit art. 413 alin. (1) Cod de procedură penală, la judecarea apelului se aplică regulile generale pentru judecarea cauzelor în primă instanță, cu excepțiile prevăzute în Partea specială titlul II capitolul IV secțiunea 1.

Conform art. 415 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând cauza în ordine de apel, admite apelul, casând sentința parțial sau total, inclusiv din oficiu, în baza art. 409 alin. (2), și pronunță o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit, pentru prima instanță.

În corespundere cu art. 414 alin. (1), (2), (5) și (6) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel. Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

Potrivit art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță. În corespundere cu art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Totodată, conform art. 1 alin. (1), art. 7 alin. (1) – (8) Cod de procedură penală, procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești desfășurată în conformitate cu prevederile prezentului cod, exceptând doar situațiile când prioritate au reglementările internaționale sau când unele prevederi legale sunt declarate neconstituționale. Potrivit art. 2 alin. (4) Cod de procedură penală, normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în prezentul cod.

Astfel, în corespundere cu art. 107 alin. (1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei, fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei. Potrivit art. 275 pct. 4) Cod de procedură penală, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care a intervenit amnistia. Conform art. 285 alin. (2) și (7) Cod de procedură penală, încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la art. 275 pct. 4)–9) din prezentul cod.

Încetarea urmăririi penale și liberarea persoanei de răspundere penală nu pot avea loc contrar voinței acesteia. În acest caz, urmărirea penală continuă.

Potrivit art. 350 alin. (1) Cod de procedură penală, dacă în ședința preliminară s-au constatat temeiurile prevăzute în art. 332, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă. Conform art. 332 alin. (1) și (5) Cod de procedură penală, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 285 alin. (2), instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă. În cazul prevăzut la art. 275 pct. 4), încetarea procesului penal nu se admite fără acordul inculpatului. În acest caz, procedura continuă în mod obișnuit.

Potrivit art. 384 alin. (1), (3) și (4) Cod de procedură penală, instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului prin adoptarea sentinței de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal. Sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Instanța își întemeiază sentința numai pe probele care au fost cercetate în ședința de judecată.

Conform art. 389 alin. (1) și (4) pct. 2) Cod de procedură penală, sentința de condamnare se adoptă numai în condiția în care, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată. Sentința de condamnare se adoptă cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 Cod penal.

Potrivit art. 394 alin. (1) pct. 1), 2) și 5), alin. (4) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă: *descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe, încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului.*

Partea descriptivă a sentinței de încetare a procesului penal trebuie să conțină descrierea și motivarea temeiurilor pentru încetarea procesului penal.

Conform art. 395 alin. (1) pct. 2) și 3) Cod de procedură penală, în dispozitivul sentinței de condamnare trebuie să fie arătate constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, categoria și mărimea pedepsei aplicate inculpatului. În caz dacă instanța îl găsește pe inculpat vinovat, dar îl liberează de pedeapsă pe baza prevederilor respective ale Codului penal, ea este obligată să menționeze aceasta în dispozitivul sentinței.

Potrivit art. 396 pct. 2) Cod de procedură penală, dispozitivul sentinței de încetare a procesului penal trebuie să cuprindă dispoziția de încetare a procesului penal și motivul pe care se întemeiază încetarea procesului.

În corespundere cu art. 1 alin. (4) din Legea nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, aplicarea amnistiei față de persoanele inculpate se decide de instanța de judecată, la faza de judecare a cauzei.

Art. 2 alin. (1) și (4) prescriu că, procesele penale în privința infracțiunilor săvârșite până la adoptarea prezentei legi, pentru care Codul penal nr.985/2002 prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, încetează la faza de judecare a cauzei, cu excepțiile prevăzute de prezenta lege.

În privința persoanei care refuză încetarea procesului penal, conform alin. (1) din prezentul articol, instanța de judecată, la pronunțarea sentinței, poate hotărî încetarea procesului penal dacă, în urma cercetării judecătorești, vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată, inculpatul întrunește criteriile stabilite la art. 1 și nu cade sub incidența art. 6.

Însă, instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, rejudecând cauza conform regulilor generale, potrivit descriptivului și dispozitivului deciziei contestate (pct. 4. din decizie):

a) dispunând, neclar, în dispozitiv că „În baza art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, 107 alin. (1) Cod penal, Bucatari Stanislav XXXXX se liberează de răspundere penală și procesul penal în privința acestuia pe art. 190 Cod penal încetează în temeiul art. 2 al Legii nr. 243 din 24.12.2021 (în vigoare 31.12.2021) privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.”, nu a respectat procedura de aplicare a actului de amnistie prevăzută de normele Codului de procedură penală, enunțate supra.

Astfel, consecutivitatea prescripțiilor din art. 1 alin. (1), 7 alin. (1) – (8) , 2 alin. (4), 275 pct. 4), 285 alin. (2) și (7), 350 alin. (1), 332 alin. (1) și (5), 384 alin. (1), (3) și (4), 389 alin. (1) și (4) pct. 2), 394 alin. (1) pct. 1), 2) și 5), 395 alin. (1) pct. 2) și 3) Cod de procedură penală, atestă clar și concludent că încetarea procesului penal în cazul amnistiei poate fi dispusă doar de instanța de fond, și doar la faza ședinței preliminare, când inculpatul consimte (art. 350 alin. (1), 332 alin. (1) Cod de procedură penală).

Ulterior însă, dat fiind că procedura continuă în mod obișnuit (art. 332 alin. (5) Cod de procedură penală), instanțele de fond și de apel (art. 413 alin. (1), art. 415 alin. (1) pct. 2), 419 Cod de procedură penală), hotărăsc asupra învinuirii înaintate inculpatului și aplicarea actului de amnistie doar prin adoptarea sentinței sau deciziei, de condamnare, când vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată, iar în dispozitiv - cu constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea

penală, cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei (*art. 384, 389 alin. (1) și (4) pct. 2), 394, 395 Cod de procedură penală*).

În același timp, legiuitorul în prevederile art. 391 Cod de procedură penală (*sentința de încetare a procesului penal*), nu a statuat că, după ce procedura continuă în mod obișnuit și instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului, ea va adopta o sentință de încetare a procesului penal în cazul aplicării actului amnistiei, cât, de altfel, și a prescripției.

Or, aceste două cazuri de nereabilitare a persoanei, spre deosebire de celelalte situații similare, regăsite în art. 391 Cod de procedură penală, sunt soluționate, după faza ședinței preliminare (*art. 332 alin. (5), 384 Cod de procedură penală*), doar în cadrul adoptării unei sentințe sau deciziei (*instanței de apel*) de condamnare, în virtutea esenței sale procedurale și a specificului de a hotărî asupra învinuirii formulate inculpatului în condițiile prescrise la art. 389, 394 alin. (1) și (2) și 395 Cod de procedură penală, spre deosebire de cele prevăzute în art. 394 alin. (4) și 396 Cod de procedură penală, adică cele proprii unei sentințe de încetare.

Mai mult, prevederile de drept enunțate nu sunt declarate neconstituționale și nici nu contravin reglementărilor internaționale, pentru a fi exceptate și omise, deci urmează a fi aplicate întocmai (*art. 1 alin. (1), art. 7 alin. (1) – (8) Cod de procedură penală*).

Lecturând decizia instanței de apel, Colegiul penal lărgit notează că instanța nu a verificat și apreciat probele administrate în respectiva cauză penală și nu s-a pronunțat asupra motivelor invocate în apelul de pe rol, inclusiv asupra celor reproduse la pct. 3. din prezenta decizie, cât și în felul și esența în care acestea au fost enunțate, în special în latura pedepsei penale.

Astfel, împrejurările enunțate relevă, în mod clar și evident, că instanța de apel nu a judecat apelul în conformitate cu rigorile prevăzute de lege, deoarece a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția și nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe corespunzător și în strictă conformitate cu prevederile legii penale și procesual-penale asupra tuturor circumstanțelor de fapt și de drept ale cauzei și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie și nemijlocit de motivele casării acesteia, să înlăture omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul-șef al Procuraturii de Circumscripție Bălți, Ioniță Tatiana, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 ianuarie 2022, în cauza penală în privința lui *Bucatari Stanislav XXXXX* și dispune rejudecarea cauzei, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată pronunțată la **03 august 2022**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Guzun Ion

Catan Liliana

Diaconu Iurie

Boico Victor